

a Kúria útján

az Alkotmánybíróság részére

Budapest

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG₁	
Ügyszám: IV/1757-0/2016	
2016 OKT 17.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 5 db	<i>du</i>

Tisztelt Alkotmánybíróság!

KÚRIA 3.		
Kvk.VI.37.942/2016. 13		
Érkezett: 2016 OKT. 15		
Példány:	Melléklet:	Köztük:

Alulírott

alapján a

csatolt meghatalmazás

képviselésében eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése, valamint a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 1. § (1) bekezdése és 79. § (3) bekezdése alapján

a l k o t m á n y j o g i p a n a s z t

nyújtok be, amelynek keretében indítványozom, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja szerinti hatáskörében eljárva állapítsa meg, hogy a Kúria Kvk.VI.37.942/2016/2. számú végzése sérti az indítványozónak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert alapvető jogát, ezért az alaptörvény-ellenes, amelyre figyelemmel a támadott végzést az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg.

1. A Nemzeti Választási Bizottság a 118/2016. számú határozatában azt állapította meg, hogy az indítványozó azzal, hogy a „Szavazz Érvénytelenül App” mobiltelefon applikációján keresztül az országos népszavazás szavazólapjának lefényképezésére és az applikáción keresztül történő közzétételre (megosztásra) hívta fel a választópolgárokat, megsértette az Nsztv. 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó, a Ve. 2. § (1) bekezdés a) pontja szerinti választás tisztaságának az elvét, a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott jóhízemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elvét, és ezzel az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdésében deklarált, a választások titkosságának alapelvét, ezért az indítványozót a további jogszabálysértéstől eltiltotta.

A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján a támadott végzésében a Nemzeti Választási Bizottság 118/2016. számú határozatát akként változtatta meg, hogy az indítványozó magatartása a választások titkossága alapelvének megsértésére, továbbá a választás tisztasága elvének megsértésére nem alkalmas, olyan körülmény pedig nem merült fel, amely az indítványozó jóhiszeműségét kétségbe vonná. A Kúria ugyanakkor fenntartotta az NVB határozatának azon megállapítását, hogy az indítványozó a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott rendeltetésszerű joggyakorlás elvét megsértette.

2. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit a népszavazási eljárásban hozott kúriai döntésekkel szemben az Abtv. 27. §-a és 29. §-a, továbbá az Nsztv. 79. § (3) bekezdése határozza meg.

2.1. Az Abtv. 27. §-a szerint alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett szervezet az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben, ha az ügy érdemében hozott döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette.

A Kúria a támadott végzésében az indítványozó által tanúsított magatartást minősítette jogsértőnek, továbbá az indítványozó terjesztette elő a Kúria végzésének meghozatalára vezető felülvizsgálati kérelmet, ezért az indítványozó az ügyben érintettnek tekintendő.

A támadott végzés az ügy érdemében hozott döntés, amely az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének védelme alatt álló indítványozói magatartást minősítette jogsértőnek, ezért az az alábbiakban részletesen kifejtettek szerint az indítványozónak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert jogát sérti.

Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét az NVB határozata bírósági felülvizsgálatának kezdeményezésével kimerítette, további jogorvoslati lehetőség nem áll a rendelkezésére.

Mindezen körülményekre figyelemmel a jelen alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában meghatározott feltételeknek megfelel.

2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy egy tárgy (jelen esetben a szavazólap) rendeltetése alkotmányosan megalapozhatja-e az arról való fénykép készítésének tilalmán keresztül a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozását.

Ezen túlmenően az alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolta, mivel az alaptörvény-ellenes jogértelmezés vezetett arra, hogy az indítványozó magatartását a Kúria jogszerűtlennek minősítse.

2.3. Az Nsztv. 1. § (1) bekezdése szerint a Ve. általános részét az Nsztv. hatálya alá tartozó eljárásokban az Nsztv.-ben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni. Az Nsztv. 79. § (3) bekezdése alapján a népszavazási eljárásban a Ve. 233. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézhezvételétől számított öt munkanapon belül kell benyújtani.

A Kúria a végzését az indítványozó jogi képviselőjével rövid úton, telefaxon, a végzés meghozatala napján, 2016. október 10-én közölte. Erre figyelemmel az Nsztv. 79. § (3) bekezdése szerint – a 2016. évi munkaszüneti napok körüli munkarendről szóló 18/2015. (VI. 29.) NGM rendelet 2. § b) pontjára is tekintettel – az indítványozó 2016. október 15-ig terjesztheti elő az alkotmányjogi panaszt.

3. Az indítványozó a 2016. október 2-ára kitűzött népszavazásra figyelemmel készítette el és tette a felhasználók számára a Google Play (Android) és az Apple Store (iOS) alkalmazásboltokból elérhetővé a kérdéses applikációt.

Az applikáció elérhetővé tételével az indítványozó a közösségi média kommunikációs formáinak térhódítására reagált. Mára teljesen bevett gyakorlattá vált, hogy a polgárok a velük történt eseményeket, a gondolataikat és a véleményüket a mobiltelefonjuk felhasználásával készített fénykép internetes oldalakon (facebook, instagram, tumblr, blog) való megosztásával fejezik ki. Mindez választások esetére szerte a világban azt a választópolgári magatartást hívta életre, hogy a szavazólapot lefényképezik választópolgárok, majd azt a közösségi média különböző oldalain osztják meg egymással.

Az indítványozó az alkalmazás elérhetővé tételével éppen annak a lehetőségét kívánta biztosítani a választópolgárok számára, hogy a szavazólapról (vagy éppen a szavazástól távolmaradók által a szavazáson való részvétel helyett folytatott tevékenységről) készített fénykép és az ahhoz fűzött, a fényképre „ráégetett” üzenet *anonim* megosztásával úgy gyakorolhassák a véleménynyilvánításhoz való jogukat, hogy a leadott szavazat tartalma a választópolgár személyével semmilyen formában ne legyen összeköthető.

A Kúria a támadott végzésében a tényállás részeként állapította meg, hogy az applikáció regisztrációhoz nem kötött, az személyes adatot sem az alkalmazás fejlesztőjének, sem az indítványozónak nem továbbít, illetve személyes adatok nélkül teszi közzé a választópolgár által az applikáció segítségével beküldött fényképet és az ahhoz kapcsolt szöveges üzenetet.

Ebből a tényállásból vonta le – az indítványozó szerint is helyesen – a Kúria azt a következtetést, hogy az applikáció a választójog titkosságának megsértésére nem alkalmas, mivel nem teszi lehetővé azt, hogy a választópolgár személye és az általa leadott szavazat tartalma összeköthető legyen. Az alkalmazás erre figyelemmel a választás tisztaságának alapelvét sem sérti.

4. A Kúria ugyanakkor a támadott végzésében azt állapította meg, hogy a szavazólap lefényképezése nem rendeltetésszerű joggyakorlás, így az az indítványozói magatartás, amely a szavazólap lefényképezésére és az applikációval való megosztására irányul, ugyancsak sérti a rendeltetésszerű joggyakorlás Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontja szerinti követelményét.

A kúriai határozat „meghatározó jelentőséget tulajdonít a szavazólapnak a választás rendszerében elfoglalt szerepének és felhasználhatóságának. A szavazólap egyértelműen arra szolgál, hogy a szavazásra feltett kérdésben a választópolgár véleményt nyilvánítson, ezzel ellentétes felhasználása a rendeltetésszerű joggyakorlás elvébe ütközik. Ellentétes a szavazólap fentiekben megjelölt céljával az, ha az arról a véleménynyilvánítást követően készített fényképfelvételt a perbeli applikációra feltöltik, ezzel közzéteszik. Ebből következően szintén a rendeltetésszerű joggyakorlás elvébe ütközik maga az ilyen felvételek feltöltésére alkalmas perbeli applikáció és az, hogy a kérelmező az országos népszavazás szavazólapjának lefényképezésére és az applikáción keresztül történő közzétételre hívja fel a választópolgárokat.” {Indokolás [20]}

5. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott végzésben megjelenő, a 4. pontban idézett jogértelmezés sérti az indítványozóknak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert jogát, ezért az alaptörvény-ellenes.

5.1. Az a választópolgári magatartás, amely a szavazólapról fényképet készít és azt mások számára hozzáférhetővé teszi, a választópolgár által egy közügyben elfoglalt álláspont másokkal való közlésére irányul, ezért az a véleménynyilvánítás szabadságának, ezen belül is annak leginkább védett aspektusa, a közügyek megvitatásának védelmi körébe tartozó magatartás. Az indítványozónak az ilyen választópolgári véleménynyilvánítást lehetővé tevő tevékenysége ezért ugyancsak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének védelme alatt áll.

A véleménynyilvánítás szabadságához való jog kiemelkedő alkotmányjogi védelmet élvez {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [27]}, amely azonban nem jelenti azt, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága korlátlan lenne.

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése nem csupán a jogalkotással, hanem a jogalkalmazással szemben is azt a követelményt támasztja, hogy az alapvető jogok korlátozására törvény alapján, a szükségesség és az arányosság követelményeinek megfelelően kerüljön sor. Erre figyelemmel mutatott rá arra a testület, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése „mindenekelőtt a jogalkotót kötelezi, ugyanakkor hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókkal szemben is alkotmányos követelményt fogalmaz meg. E követelményből – az Alaptörvény 28. cikkére is tekintettel – a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkor a jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [21]}

Legutóbb a 14/2016. (VII. 18.) AB határozat indokolásának [83] pontjában foglalta össze az Alkotmánybíróság az alapjog-korlátozással szemben támasztott követelményeket. Ennek megfelelően „állam akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközeihez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el. Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához tehát önmagában nem elegendő, hogy az másik alapjog vagy szabadság védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni. Alkotmányellenes a jog tartalmának korlátozása, ha az kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan.”

5.2. Az indítványozó álláspontja szerint a fényképfelvétel készítésének és másokkal való megosztásának mint a véleménynyilvánítási szabadság megnyilvánulási formáinak nem lehet alkotmányosan igazolható korlátozása a fényképen szereplő tárgy rendeltetése, mivel arra nem legitim indokkal kerül sor, illetve az adott cél eléréséhez a korlátozás nem elengedhetetlenül szükséges.

5.2.1. Egy fényképen szereplő tárgy rendeltetése az indítványozó szerint eleve nem minősül alapvető jognak vagy alkotmányos értéknek, így az nem lehet az alapjog-korlátozás legitim indoka, vagyis nem elégíti ki az alapjog korlátozásával szemben támasztott szükségességi feltételt.

Egy abszurd példával élve: a gyümölcsöstál rendeltetése az, hogy az emberi fogyasztásra szánt gyümölcsöt tárolja. Ez azonban semmilyen formában nem jelenti azt, hogy ez a rendeltetés korlátját képezhetné a gyümölcsöstálról csendéleti jellegű fénykép készítésének.

A kérelmező álláspontja szerint ezért a támadott kúriai végzés ezért alkotmányos indok nélkül korlátozza a választópolgár véleménynyilvánítási szabadságán keresztül az indítványozónak a véleménynyilvánítás szabadsága védelmi körébe tartozó magatartását.

5.2.2. Az 5.2.1. pontban kifejtettektől függetlenül a szavazólap rendeltetésének betöltéséhez nem elkerülhetetlenül szükséges, hogy arról ne készülhessen fénykép, ezért a szavazólapról való fénykép készítésének tilalma nem elégíti ki azt a követelményt sem, hogy azt az adott alkotmányos cél eléréséhez a korlátozás elengedhetetlenül szükséges legyen {21/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [39]}

5.3. A választójog titkossága, illetve a választás tisztaságának megóvása az indítványozó álláspontja szerint elvi szinten a véleménynyilvánítási szabadság korlátozásának legitim indoka lehet, azonban a jelen ügyben ezen alkotmányos értékek sérelme fel sem merül, illetve ezek sérelmének eshetőségessége egyébként sem alapozza meg alapvető jog korlátozását.

5.3.1. A jelen esetben a Kúria a tényállás részeként megállapította, hogy az applikáció nem teszi lehetővé, hogy a választópolgár személye és a leadott szavazat tartalma összeköthető legyen, így az applikáció használata sem a választójog titkosságának, sem a választás tisztaságának megsértésére nem alkalmas. Ahhoz pedig, hogy egy alapvető jog korlátozásával szemben támasztott szükségesség követelménye teljesüljön, az is szükséges, hogy a korlátozás az adott cél elérésére alkalmas legyen [74/2006. (XII. 15.) AB határozat, ABH 2006, 870, 878.]. Ennek megfelelően jelen esetben a választójog titkossága, illetve a választás tisztaságának megóvása nem szolgálhat a véleménynyilvánítás szabadsága korlátozásának indokául.

5.3.2. A Nemzeti Választási Bizottság a Kúria által felülvizsgált határozatát – a Ve. 51. § (2) bekezdése szerint kötelező erővel nem rendelkező – 12/2014. számú NVB iránymutatásra hivatkozva hozta meg, amely szerint a szavazólapról való fénykép készítése „alkalmat *adhat* akár választási csalás elkövetésére is, ennek megakadályozása a választások tisztaságához fűződő közérdek,” illetve hogy „[a] szavazólap nem rendeltetésszerű felhasználása a választások titkosságának Magyarország Alaptörvényében (...) rögzített követelményét is sért*heti*.”

A véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint aránytalannak minősül, ha az korlátozással védeni kívánt alapjog vagy alkotmányos cél sérelme csak feltételezésen alapul, hipotetikus vagy tényleges visszacsatolás nélküli [30/1992. (V. 26.) AB határozat. ABH 1992, 167, 180.].

Bár az 5.3.1. pontban kifejtettek szerint a jelen ügy tárgyát lépező applikáció bizonyítottan nem alkalmas arra, hogy a választójog titkosságát vagy a választások tisztaságát megsértse, egy ilyen hipotetikus lehetőség sem szolgálhatna önmagában a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozásául.

5.3.3. Megjegyzi a kérelmező, hogy az Egyesült Államok első fellebbviteli bírósága a közelmúltban meghozott, No. 15-2021 számú döntésében (elérhető a <http://media.ca1.uscourts.gov/pdf/opinions/15-2021P-01A.pdf> címen) is kifejezetten arra mutatott rá, hogy még a konkrét személyhez köthető „ballot selfing” sem korlátozható a választási csalások nem bizonyított eshetőségessére való hivatkozással.

5.3.4. Az indítványozó álláspontja szerint egyebekben a választás titkosságának biztosítására más, a véleménynyilvánítás szabadságát kevésbé korlátozó eszközök is rendelkezésre állnak.

A választójog titkosságának tényleges megsértését a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 350. § (1) bekezdés f) pontja büntetni rendeli, továbbá ha bármilyen adat merülne fel arra, hogy egy választópolgárt az akarata ellenére a leadott szavazata tartalmának felfedésére kényszerítenének, az a Ve. szabályai szerint is szankcionálható.

A szavazólapról való fénykép készítésének tilalma ezért nem az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb korlátozás, márpedig az alapjog-korlátozás során a jogalkotó, illetve a jogalkalmazó „köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni.” {14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [83]}

5.4. Megjegyzi az indítványozó, hogy szerte a világon tömegessé vált az a választói magatartás, hogy – a mindennapi élet más aspektusaihoz hasonlóan – a szavazólapról készített fényképfelvételt is megosztják a választópolgárok a közösségi médián keresztül ismerőseikkel, vagy akár harmadik személyekkel. A közösségi média jellegzetességeiből fakadóan ez a megosztás a megosztó személyével összekapcsolhatóvá teszi a leadott szavazatot, mivel az adott felhasználó neve alatt jelenik meg a szavazólapról készített felvétel. Ehhez képest jelen ügy tárgyát képező applikáció kifejezetten arra ad lehetőséget, hogy a személyazonosság felfedése nélkül lehessen harmadik személyek számára hozzáférhetővé

tenni a szavazólapról készített fényképet és ezzel a szavazat tartalmát, amely ekként még hipotetikusán is kevésbé alkalmas a választójog titkosságának esetleges megsértésére, mint ha a facebookon vagy más közösségi médiaoldalon osztaná meg a választópolgár a szavazólapjáról készített fényképet.

Ha az applikáció fejlesztése és népszerűsítése jogsértő lenne, ez azzal a hatással járna, hogy a választópolgárok a szavazólapjukról készített fényképet a személyazonosságukkal összekapcsolható módon osztanák meg a közösségi médiában, amely nemhogy csökkentené, de éppen növelné a választási visszaélések hipotetikus bekövetkezésének valószínűségét.

6. A panaszos hozzájárul ahhoz, hogy az indítványt az Alkotmánybíróság a honlapján közzétegye.

Budapest, 2016. október 15.

Tisztelettel,

